DOMSTOLENS DOM (femte afdeling)
10. juli 1986 *

I sag 198/85

angående en anmodning, som Belgiens Cour de cassation i medfør af artikel 3, stk. 1, i protokol af 3 juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Fernand Carron, Antwerpen

mod

Forbundsrepublikken Tyskland

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 33 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager,

har

DOMSTOLEN (femte afdeling)

sammensat af afdelingsformanden U. Everling, dommerne R. Joliet, Y. Galmot, F. Schockweiler og J. C. Moitinho de Almeida,

generaladvokat: G. F. Mancini
justitssekretær: P. Heim

efter at der er afgivet indlæg af:

— appellanten i hovedsagen, Fernand Carron ved Adolf Houtekier, advokat ved Cour de cassation,

* Processprog: Nederlandsk.

— regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland ved formanden for Wasser- und Schiffahrtsdirektion West og advokat J. Steenbergen, Bruxelles, som befuldmægtigede,

— regeringen for Det forenede Kongerige ved R. N. Ricks, Treasury Solicitor, som befuldmægtiget,

— Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Guido Berardis og Hendrik van Lier, Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 10. juni 1986,

afsagt følgende

DOM

(Sagsfremstillingen udelades)

Præmisser

1 Ved kendelse af 14. juni 1985, indgået til Domstolens justitskontor den 26. juni s.å., har Belgiens Cour de cassation i medfør af protokol af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (herefter benævnt konventionen), forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 33, stk. 2, i nævnte konvention.

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en af Fernand Carron indbragt kassationsanke imod en dom af 14. juni 1983, hvorved Rechtbank van Eerste Aanleg, Antwerpen, afslog en af denne indgiven begæring om genoptagelse af en dom af 27. juli 1982, afsagt af samme retsinstans.

3 I sidstnævnte dom, afsagt efter en af Forbundsrepublikken Tyskland fremsat begæring, meddelte Rechtbank van Eerste Aanleg, Antwerpen, fuldbyrdelsespåtegning i Belgien på en dom af 9. marts 1982, hvorved Landgericht Duisburg havde dømt Fernand Carron til at betale Forbundsrepublikken Tyskland et beløb stort 5 240 000 DM i erstatning.

4 Til støtte for begæringen om genoptagelse af den nævnte dom gjorde Fernand Carron gældende, at den anvendte fremgangsmåde var ugyldig, idet Forbundsrepublikken Tyskland ikke havde valgt processuel bopæl i den indledende begæring. Rechtbank van Eerste Aanleg, Antwerpen, afslog i sin dom af 14. marts 1983 at tage genoptagelsesbegæringen til følge under henvisning til, at kravene i artikel 33, stk. 2, i konventionen var blevet opfyldt ved valg af en processuel bopæl i det dokument, hvorved dommen om meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning blev forkyndt.

5 Belgiens Cour de cassation har besluttet at stille Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal det afgøres efter lovgivningen i fuldbyrdelsesstaten, hvornår og hvordan det valg af bopæl, der omhandles i konventionens artikel 33, stk. 2, skal ske?

2) I bekræftende fald skal sanktionsordningen da også bestemmes efter lovgivningen i fuldbyrdelsesstaten?

3) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende, hvornår og hvordan skal det nævnte valg af processuel bopæl da ske, og hvad er den eventuelle sanktion?«

Første spørgsmål

6 Fernand Carron og Kommissionen har gjort gældende, at formålet med konventionen er at gennemføre en ensartet fremgangsmåde til opnåelse af fuldbyrdelsespåtegning i samtlige medlemsstater; retten i fuldbyrdelsesstaten kan således kun anvende nationale retsplejeregler i de tilfælde, hvor dette udtrykkeligt følger af konventionen. Da konventionens artikel 33 ikke indeholder nogen bestemmelse om det tidspunkt, på hvilket valg af processuel bopæl skal foretages, bør det første

spørgsmål besvares på grundlag af bestemmelsens formål. Sigtet med bestemmelsen er, at den sagsøgte hurtigt ved appel eller genoptagelse skal kunne anfægte dommen med fuldbyrdelsespåtegning: heraf følger således, at valg af processuel bopæl i det mindste må være sket, før dommen med fuldbyrdelsespåtegning afsiges.

7 Regeringen for Forbundsrepubliken Tyskland og regeringen for Det forenede Kongerige har i modsætning hertil gjort gældende, at efter selve ordlyden af artikel 33 i konventionen skal de nærmere regler om valg af processuel bopæl bestemmes efter lovgivningen i fuldbyrdelsesstaten. I betragtning af artiklens manglende angivelse af tidspunktet for dette valg, er de to regeringer af den opfattelse, at der må henses til den omstændighed, at valget først har betydning for den part, imod hvem fuldbyrdelsen begæres, efter at fristen for iværksættelse af retsmidler efter konventionens artikel 36 imod dommen med fuldbyrdelsespåtegning er begyndt at løbe, dvs. efter at dommen er forkyndt for vedkommende.

8 Det bemærkes, at konventionen i artiklerne 31-49 indfører en fælles fremgangsmåde til opnåelse af fuldbyrdelsespåtegning i medlemsstaterne. I en første ikkekontradiktorisk fase gør fremgangsmåden det muligt for den, der ønsker at opnå fuldbyrdelse af en dom i en anden medlemsstat, hurtigt at opnå dette. I en anden kontradiktorisk fase yder fremgangsmåden en beskyttelse af den, imod hvem fuldbyrdelse begæres, ved indførelsen af en appel- eller genoptagelsesmulighed imod afgørelsen. Kravet om, at den, der fremsætter fuldbyrdelsesbegæringen, skal vælge processuel bopæl eller udpege en procesfuldmægtig, skal under denne ordning sikre den part, imod hvem fuldbyrdelsen anordnes, mulighed for at kunne iværksætte den i konventionen hjemlede appel eller genoptagelse uden at skulle iværksætte retsskridt uden for hjemtingets retskreds. Selv om konventionen udtrykker disse formål, hvis virkeliggørelse bør sikres i samtlige medlemsstater, er det uomtvisteligt, at den ikke fastsætter de nærmere regler om fremgangsmådens gennemførelse, og at den på flere punkter udtrykkeligt henviser til lovgivningen i fuldbyrdelsesstaten.

9 Således bestemmes det i konventionens artikel 33, stk. 1-2, at »fremgangsmåden ved fremsættelse af begæringen afgøres efter lovgivningen i den stat, som begæringen rettes til.

Den, som fremsætter begæringen, skal vælge en processuel bopæl i retskredsen for den ret, som begæringen er indgivet til. Såfremt lovgivningen i den stat, som begæringen rettes til, ikke har regler om et sådant valg af bopæl, skal den, som fremsætter begæringen, udpege en procesfuldmægtig.«

10 Af disse bestemmelser fremgår det, at lovgivningen i fuldbyrdelsesstaten afgør de nærmere regler i enhver henseende for fremsættelse af begæringen, og at valget af en processuel bopæl for den, der fremsætter begæringen, omfattes af disse nærmere regler. I mangel af en bestemmelse i fuldbyrdelsesstaten om det nøjagtige tidspunkt, på hvilket valget af processuel bopæl skal ske, må det for at opfylde konventionens formål antages, at denne formalitet bør opfyldes på et sådant tidspunkt, at proceduren ikke på urimelig måde forsinkes, og at de rettigheder, der tilkommer den, mod hvem fuldbyrdelsen begæres, sikres. Dette tidspunkt ligger senest ved forkyndelsen af den dom, der imødekommer en begæring om fuldbyrdelse.

11 Herefter bør det første præjudicielle spørgsmål besvares således, at artikel 33, stk. 2, i konvention af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, skal fortolkes således, at bestemmelsens krav om valg af processuel bopæl skal være opfyldt i overensstemmelse med reglerne i lovgivningen i den stat, som begæringen rettes til, og i mangel af en bestemmelse i denne lovgivning om det tidspunkt, på hvilket denne formalitet skal være opfyldt, senest være opfyldt i forbindelse med forkyndelsen af den dom, der imødekommer begæringen om fuldbyrdelse.

Andet spørgsmål

12 Fernand Carron har gjort gældende, at når det følger af fællesskabsretten, at valg af processuel bopæl skal foretages inden dommen med fuldbyrdelsespåtegning afsiges, må det samme gælde sanktionen i denne forbindelse. I betragtning af den bydende bestemmelse i artikel 33, stk. 2, og den pågældende rets pligt efter konventionens artikel 35 til »straks« at underrette den, der har fremsat begæringen, om afgørelsen, kan sanktionen kun være begæringens ugyldighed.

13 Det bemærkes, at det i overensstemmelse med det af regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland og regeringen for Det forenede Kongerige anførte må antages, at i det omfang, konventionen ingen sanktion fastsætter for en tilsidesættelse af reglerne i artikel 33, skal denne sanktion bestemmes efter lovgivningen i den stat, som begæringen rettes til, ligesom de øvrige nærmere regler om fremgangsmåden efter bestemmelsen.

14 Lovgivningen i den stat, som begæringen rettes til, forbliver imidlertid underlagt iagttagelsen af konventionens formål: den hjemlede sanktion kan således hverken anfægte gyldigheden af den dom, der imødekommer begæringen om fuldbyrdelse, eller anfægte de rettigheder, der tilkommer den, imod hvem fuldbyrdelsen begæres.

15 Herefter må det andet præjudicielle spørgsmål besvares således, at følgerne af en tilsidesættelse af reglerne om valg af processuel bopæl skal efter konventionens artikel 33 afgøres efter lovgivningen i den stat, som begæringen rettes til, under forbehold af iagttagelsen af konventionens formål.

Tredje spørgsmål

16 I betragtning af besvarelserne af de to første præjudicielle spørgsmål er en besvarelse af det tredje spørgsmål ufornødent.

Sagens omkostninger

17 De udgifter, der er afholdt af Forbundsrepublikken Tyskland, Det forenede Kongerige og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (femte afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Belgiens Cour de cassation ved kendelse af 14. juni 1985, for ret:

1) **Artikel 33, stk. 2, i Konvention af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, skal fortolkes således, at bestemmelsens krav om valg af processuel bopæl skal være opfyldt i overensstemmelse med reglerne i lovgivningen i den**

stat, som begæringen rettes til, og i mangel af en bestemmelse i denne lovgivning om det tidspunkt på hvilket denne formalitet skal være opfyldt, senest være opfyldt, i forbindelse med forkyndelsen af den dom, der imødekommer begæringen om fuldbyrdelse.

2) **Følgerne af en tilsidesættelse af reglerne om valg af processuel bopæl skal efter konventionens artikel 33 afgøres efter lovgivningen i den stat, som begæringen rettes til, under forbehold af iagttagelsen af konventionens formål.**

Everling Joliet

Galmot Schockweiler Moitinho de Almeida

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 10. juli 1986.

P. Heim
Justitssekretær

U. Everling
Formand for femte afdeling